

‘Onderwijs over oorlog te emotioneel’

Dr. Dienne Hondius schetst hoe scholieren over de oorlog leren

Achtergrond - 23 november 2010

“Het onderwijs van nu over de Tweede Wereldoorlog is te emotioneel”, vindt historica Dienne Hondius. Op de DIA-conferentie ‘Aangeleerd Geheugen’ schetst zij de ontwikkelingen in het onderwijs over de Tweede Wereldoorlog in Nederland.

“Wow, wat cool”, riep een leerling eens bij haar binnenkomst in de klas, vertelt oorlogsoverlevende Betty Bausch-Polak. Bausch-Polak is een van de toehoorders bij de lezing van Hondius.

Het uitnodigen van ooggetuigen op scholen voor lessen over de oorlog is volgens Hondius sinds de jaren tachtig een populair fenomeen. Hiermee deed in de loop der jaren de emotie haar intrede in het onderwijs. “Van de gastsprekers wordt niet verwacht dat ze feiten of een context geven, maar dat ze een emotioneel verhaal vertellen”.

Daders

Het effect van dit “overgeëmotioneerde onderwijs” is dat er op scholen meer aandacht wordt besteed aan persoonlijke geschiedenissen en minder aan internationale verhoudingen. Hierdoor bestaat volgens Hondius het gevaar dat de leerlingen de internationale en diplomatieke geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog niet goed inzien en het overzicht verliezen, waardoor “de wereldoorlog een lokale oorlog lijkt te worden”.

Waar vroeger de persoonlijke geschiedenissen vooral draaiden om slachtoffers en verzetshelden, is er in het wetenschappelijk onderzoek van nu ook aandacht voor daders. Het onderwijs weet hiermee nog niet goed raad. Omdat de geschiedenislessen nu zo sterk gericht zijn op de emotie, staan docenten volgens de historica voor een dilemma: “Zijn leraren bereid kinderen empathie voor daders bij te brengen?”.

Tulpenbollen

Het risico van de emotionele geschiedenislessen is dat leraren de kinderen “de oorlog willen laten ervaren”. Dit leidt soms tot merkwaardige initiatieven. Zo was er een leraar die zijn leerlingen tulpenbollen liet eten en een ander die zijn klas indeelde in ‘gevangenen’ en ‘bewakers’. Beide acties leidden tot woedende

reacties van de ouders. “Dit zijn gelukkig wel excessen”, stelt Hondius het publiek gerust.

Hondius wil weer meer aandacht voor feiten in het onderwijs over de Tweede Wereldoorlog. Vroeger moesten alle middelbare scholieren een nationaal examen afleggen over de oorlog, maar sinds 1991 is dit examen afgeschaft. “Zou dit nationale examen weer mogelijk zijn?”, doet de historica een voorzichtige suggestie.

Dienke Hondius is universitair docent Nieuwste Geschiedenis aan de Vrije Universiteit van Amsterdam en medewerkster van de Anne Frank Stichting. In haar boek *Oorlogslessen* beschrijft zij de ontwikkelingen in het onderwijs in Nederland over de Tweede Wereldoorlog sinds 1945. Vrijdag sprak zij over haar onderzoek op de conferentie ‘Aangeleerd Geheugen’. De conferentie ging over de omgang met de Holocaust in het onderwijs in Nederland en Duitsland.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/625/onderwijs-over-oorlog-te-emotioneel>